מדינת ישראל
משרד החינוך

המזכירות הפדגוגית

שאלות עמ"ר 3

שאלות מיומנויות קוגנטיביות, תוך אישיות וערכים

שאלות עמ"ר חוברו ע"י מורים, ועדת השאלונים ומכון סאלד באישור המפמ"ר

בעריכת: עדית רובין

ירושלים, שנה"ל תשע"ח 2018

משרד החינוך, בנין לב רם ירושלים, טלפון: 02-5602236 פקס: 02-5602085
בקרו אותנו באתר האינטרנט: המזכירות הפדגוגית Mazkirut_pedagogit@education.gov.il

[שאלות עמ"ר 3]

הקדמה

יו"ר המזכירות הפדגוגית

שלום חברים,

אנו מאמינים שהלמידה משפיעה על האדם ולכן היא צריכה גם להגדיל את הידע של הלומדים ומתוך הידע והתכנים הנלמדים לעורר את החשיבה, לגעת בעולמם הפנימי של הלומדים ולהרחיב את תפיסת עולמם וערכיהם.

שאלות העמ"ר המצויות בחוברת שלפניכם ושנשאלו במבחני הבגרות בשנת תשע"ח מהוות את הסיום של תהליך למידה מעמיק שהתרחש במהלך השנה. מטרת השאלות היא התווית הכיוון של פיתוח של השיח הערכי הרלוונטי, והמעורב בחייהם של הלומדים במהלך הלימוד בכיתה.

עד היום הגיעו אלפי מורים להשתלם בתפיסת העמ"ר וברוב מכריע של תחומי הדעת בישראל הדבר ניכר במהלך הלימוד. בשנה הבאה שאלות העמ"ר יכנסו גם למבחני המיצב במטרה להעמיק תפיסה זו של שיח ולימוד כבר מבית הספר היסודי, בהתאמה ליכולותיהם ולעולמם של הילדים.

זו השנה השלישית שבה אנו שואלים שאלות עמ"ר (ערך משמעות ורלוונטיות) במסגרת מבחני הבגרות. השנה בחלק גדול מן המבחנים מדובר כבר בעשר נקודות, וכך יהיה גם בשנים הבאות.

הרבה ברכה והרבה הצלחה לכולנו במלאכת החינוך

בתקווה שנצליח לקדם מעט טוב וערכיות בילדי הארץ הטובה שלנו

שלכם בהערכה

מוישי

[שאלות עמ"ר 3]

הקדמה
מנהלת החממה הפדגוגית

מורות ומורים יקרים,

אנו שמחים להניח בפניכם את חוברת שאלות העמ"ר מס' 3 , המצטרפת לשתי קודמותיה, והן חלק ממפעלי "החממה הפדגוגית" של המזכירות הפדגוגית במשרד החינוך.

עמ"ר – תפיסה המעודדת למידה מבוססת ערכים, מעורבות ורלוונטיות. המהווה את התשתית ללמידה המשמעותית.

בחוברת זו תמצאו מגוון שאלות שנכתבו בתחומי הדעת השונים, ואשר הופיעו בבחינות הבגרות במועד קיץ תשע"ח.

מנהלי תחומי הדעת השונים (מפמ"רים) וכן מורות ומורים וועדות השאלונים בחרו את מיטב השאלות שחיברו – וכך תוכלו להתרשם מקשת רחבה של נושאים ושאלות, המקיפות צורות שונות של למידה והפנמה המתרחשות בכיתה ומחוצה לה ואשר מעודדות חשיבה מסדר גבוה.

אלו שאלות פוריות, מקוריות, חדשניות ומעוררות דיון, המעלות לסדר היום הכיתתי, נושאים רלוונטים ומבטים שונים וחדשניים ללמידה. שאלות העמ"ר יכולות להיות פתיחה או סיכום לשיעור והן מתאימות למבדקים ומבחנים המבקשים לתת נדבך נוסף על בדיקת הידע. שאלות העמ"ר מתבססות על ידע קיים אצל התלמיד ומבקשות לעורר אצלו העמקה ודיון פנימי.

שאלות העמ"ר הינן חלק מפיתוחי "החממה הפדגוגית" של המזכירות הפדגוגית במשרד החינוך ותוכלו לקרוא וללמוד על יתר מפעלי החממה באתר האינטרנט של המזכירות הפדגוגית.

אנו מאחלים לכם שנת הוראה ולמידה משמעותית ומעמיקה,

נשמח לקבל מכם הערות ותובנות!

עדית רובין

מנהלת החממה הפדגוגית

[שאלות עמ"ר 3]

תוכן העניינים

הקדמה: יו"ר המזכירות הפדגוגית 3
הקדמה: מנהלת החממה הפדגוגית 5

חברה ורוח

ספרות ממלכתי..... 11
ספרות ממד 12
ספרות מגזר ערבי 12
פסיכולוגיה 14
סוציולוגיה 14
כלכלה..... 15
מדע המדינה 15
גיאוגרפיה אדם וסביבה..... 16
היסטוריה חמ"ד 19
היסטוריה ממלכתי..... 20
היסטוריה בחינוך הערבי 20
היסטוריה לדרוזים..... 21
פילוסופיה..... 22
לימודי ארץ ישראל 23

מדעים

ביולוגיה 27
מדעי הסביבה..... 27
מדע וטכנולוגיה לכל 29

שפות

עברית ולשון עברית 33
עברית לבתי הספר הערביים 34
ערבית לבתי ספר דוברי עברית 35
עולם הערבים והאסלאם - לבתי ספר הלומדים בעברית..... 35
ערבית וספרות לבתי ספר דרוזיים 37
ערבית לבתי ספר דרוזיים - הבנת הנקרא, הבעה ולשון..... 39
אנגלית..... 39
אמהרית..... 41
יידיש 41
הוראת השפה הרוסית..... 42
ספרדית 43

אמנויות

תיאטרון 47
אמנות..... 48

מורשת

מחשבת ישראל חמ"ד 53
מקרא בחינוך הממלכתי 53
תנ"ך חמ"ד..... 55
מורשת האסלם 60
תושבע"פ ממלכתי דתי..... 61
תורה שבעל-פה ומשפט עברי (ממלכתי) 61

אגף א' לפיתוח פדגוגי

חינוך גופני 65

חברה ורוח

תחום דעת << ספרות ממלכתי

עִם דִּמְדוּמֵי הַחַמָּה / חיים נחמן ביאליק

בית 1
עִם דִּמְדוּמֵי הַחַמָּה אֶל-הַחַלּוֹן נָא-גֹּשִׁי
וְעָלַי הִתְרַפְּקִי,
לִפְתִי הֵיטֵב צַוָּארִי, שִׂימִי רֹאשֵׁךְ עַל-רֹאשִׁי –
וְכֹה עִמִּי תִּדְבָּקִי.

בית 2
וּמְחֻשָּׁקִים וּדְבֵקִים, אֶל-הַזֹּהַר הַנּוֹרָא
דּוּמָם נִשָּׂא עֵינֵינוּ;
וְשִׁלַּחְנוּ לַחָפְשִׁי עַל-פְּנֵי יַמֵּי הָאוֹרָה
כָּל-הִרְהוּרֵי לִבֵּנוּ.

בית 3
וְהִתְנַשְּׂאוּ לַמָּרוֹם בִּיעָף שׁוֹקֵק כְּיוֹנִים,
וּבַמֶּרְחָק יַפְלִיגוּ, יֹאבֵדוּ;
וְעַל-פְּנֵי רֶכְסֵי אַרְגָּמָן, אֵיֵי-זֹהַר אַדְּמוֹנִים,
בִּיעָף דּוּמָם יֵרֵדוּ.

בית 4
הֵם הָאִיִּים הָרְחוֹקִים, הָעוֹלָמוֹת הַגְּבֹהִים
זוּ בַחֲלוֹמוֹת רְאִינוּם;
שֶׁעָשׂוּנוּ לְגֵרִים תַּחַת כָּל-הַשָּׁמַיִם,
וְחַיֵּינוּ – לְגֵיהִנֹּם.

בית 5
הֵמָּה אֵיֵי-הַזָּהָב זוּ צָמְאוּנוּ אֲלֵיהֶם
כְּאֶל אֶרֶץ מוֹלֶדֶת;
שֶׁכָּל-כּוֹכְבֵי הַלַּיִל רָמְזוּ לָנוּ עֲלֵיהֶם
בְּאוֹר קֶרֶן רוֹעֶדֶת.

בית 6
וַעֲלֵיהֶם נִשְׁאַרְנוּ בְּלִי-רֵעַ וְעָמִית
כִּשְׁנֵי פְּרָחִים בַּצִּיָּה;
כִּשְׁנֵי אֹבְדִים הַמְּבַקְּשִׁים אֲבֵדָה עוֹלָמִית
עַל-פְּנֵי אֶרֶץ נָכְרִיָּה.

בחר מן השיר תמונה שנגעה לליבך, והסבר מדוע בחרת בה. הדגם את דבריך.

צפורת/ ביאליק

בחר מן השיר תיאור של חיזור שנגע לליבך או תיאור של חיזור שמקומם אותך, הסבר מדוע בחרת דווקא בתיאור הזה, הדגם את דבריך.

אל תיגע בזמיר/ הרפר לי

האם לדעתך דבריו של אטיקוס רלוונטיים למאבקים חברתיים ופוליטיים בימינו? נמק והדגם את דבריך.

האמנם עוד יבואו ימים בסליחה ובחסד

"בימי מלחמה אסור... לשכוח את הערכים האמיתיים של החיים... לעולם יהא שדה שיבולים טוב ויפה משממה, שעברו עליה הטנקים" (לאה גולדברג "על אותו נושא עצמו", השומר הצעיר, 1939)

הסבר והדגם כיצד דברים אלה של המשוררת באים לידי ביטוי בשיר זה.

תחום דעת << ספרות ממד

1. סיפור קצר:

יצירות ספרות רבות שנכתבו בעברית תורגמו לשפות אחרות וזכו לעניין אצל קוראים לא ישראלים. האם לדעתך, הסיפור העברי הקצר שלמדת יכול לעניין גם קוראים לא ישראלים? הסבר את דבריך ובסס אותם על הנושאים המרכזיים בסיפור ועל הדמויות שבו.

2. אנטיגונה:

א. השאיפה של הגיבורים הטרגיים לפעול על פי הערכים שלהם איננה מונעת מהם לטעות. הסבר קביעה זו על פי ההתנהגות של הגיבור הטרגי או הגיבורה הטרגית במחזה "אנטיגונה".

ב. האם הערך שכתבת עליו בסעיף א' רלוונטי גם לימינו? הסבר והדגם את דבריך?

3. אויב העם:

א. תאר את מאבק של ד"ר שטוקמן. בתשובתך כתוב גם על תוצאות המאבק.

ב. הסבר מה הם הערכים המניעים את ד"ר שטוקמן במאבק זה.

תחום דעת << ספרות מגזר ערבי

1. **إلى أطفال بلادي – راشد حسين: (אל ילדי ארצי - ראשד חוסין)**

أ. يعبّر الشّاعر في النّصّ أعلاه عن موقفه تجاه الأطفال. عيّن تعبيرين يعكسان ذلك، ثمّاشرحهما بلغتك. - ما رأيك في موقف الشّاعر تجاه الأطفال؟ علّل إجابتك.

- המשורר מביע בטקסט המצורף את עמדתו כלפי הילדים. הצבע על שני ביטויים המשקפים את העמדה הזו כלפי הילדים והסבר אותם במילים שלך
- **הבע את דעתך על עמדת המשורר כלפי הילדים? נמק את תשובתך.**

2. **ليلًا على باب فدريكو – سميح القاسم: (לילה בפתח דלתו של פדריקו - סמיח אל קאסם)**

أ.

- عيّن موضعين من النصّ أعلاه يعكسان حالة فدريكو، واشرحهما بلغتك.
- كيف كنتَ تتوجّه لفدريكو لو كنتَ مكان الشّاعر؟ وضّح.

- הצבע על שתי דוגמאות מהטקסט המצורף אשר משקפות את מצבו של פדריקו והסבר אותן במילים שלך.
- איך היית פונה לפדריקו לו היית במקומו של המשורר, הסבר את תשובתך.

3. **موت الشعر الأسود – زكريّا تامر:** (מותו של השיער השחור – זכריא תאמר)

أ. لاقت "فطمة"مصيرًا مأساويًّا، ولم يهبّ أحد لنجدتها.

- ما"الذّنب"الّذي اتُّهمت فطمة باقترافه؟ وضّح.
- **بيّن موقفك من المصيرالّذي لاقته "فطمة".**

א. פאטמה נקלעה לגורל טראגי ואיש לא קם להגנתה:

- מה הוא החטא אשר הואשמה "פאטמה" בביצועו
- **הבע את עמדתך כלפי הגורל של "פאטמה".**

4. **ليلى والذئب – إميلي نصر الله:** (לילא והזאב- אמילי נסראללה)

أ. يعكس النّصّ أعلاه بداية التّحوّل الّذي طرأ على موقف ليلى من الذّئب:

- بيّن ذلك مشيرًا إلى اثنين من الأسباب التي أدّت إلى هذا التحوّل
- **ماهي برأيك العبرة التي يمكن أن تستخلصها من تصرّف ليلى، علّل**

א. הטקסט לעיל משקף את תחילת התפנית בעמדתה של "לילא" כלפי ה"זאב":

- הסבר וציין שני גורמים אשר הובילו לתפנית זו.
- **מה הוא לדעתך מוסר ההשכל אשר אנו למדים מהתנהגותה של "לילא", נמק את תשובתך.**

أسئلة في مجال ال"قمم" (قيم، مداخلة وملاءمة)

5. **نهاية رجل شجاع – حنّا مينا:** (נפילתו של איש אמיץ – חנא מינא)

أ. يعكس النّصّ أعلاه معاملة الأب لمفيد.

1. اشرح بلغتك هذه المعاملة.
2. ما أثر هذه المعاملة على سلوك مفيد؟ وضّح معلّلاً كيف كنتَ تتصرّف لوكنتَ مكان مفيد.

א. הטקסט לעיל מתאר את יחסו של באב כלפי "מופיד":

(1) הסבר יחס זה במילים שלך

(2) איך השפיע יחס זה על התנהגותו של "מופיד"? הסבר **ותאר איך היית מתנהג במצב דומה לו היית במקומו של "מופיד"**

תחום דעת << פסיכולוגיה

יש הורים שמחליטים להוציא את הטלוויזיה מן הבית.

א. הסבר החלטה זו באמצעות אחת ממסקנות המחקר של בנדורה בנושא השפעת האלימות בטלוויזיה על הצופים.

ב. הסבר **ערך אחד** שיכול להנחות את ההורים בהחלטה להוציא את הטלוויזיה מן הבית וערך אחד שיכול להנחות את ההורי בהחלטה להשאיר את הטלוויזיה בבית.

2. כרמית ואפרת תאומות בנות 16 הוזמנו למסיבה. במהלך המסיבה הבחינו שרוב חברותיהן שותות אלכוהול וזוכות למחמאות מחבריהם לשכבה. כרמית ואפרת יודעות שהוריהן מתנגדים לשתיית אלכוהול ומתלבטות כיצד לנהוג.

א. כרמית החליטה לשתות אלכוהול כמו חברותיה. לפי בנדורה, הציגו את שלבי תהליך החיקוי והדגימו שניים מהם על פי הפתיח.

ב. אפרת נמצאת בדילמה ערכית. ציין מהו הערך שינחה את התנהגותה אם תחליט לשתות אלכוהול כמו אחותה כרמית ומה הערך שינחה את התנהגותה אם תחליט לא לשתות אלכוהול. מה היית מציע לאפרת? הסבר את דעתך ובסס אותה על אחד הערכים שציינת.

תחום דעת << סוציולוגיה

1. קהילות אינטרנט, הפכו בשנים האחרונות למרחב שיח דומיננטי בקרב מתבגרים.

א. הציגו **שני** מאפיינים סוציולוגיים של גיל ההתבגרות.

ב. יש הטוענים כי קהילת אינטרנט יכולה להוות תחליף לקבוצה אנושית. האם הנכם מסכימים עם טעון זה? בססו את תשובתכם על ערך איתו אתם מזדהים.

תחום דעת << כלכלה

1. הממשלה שוקלת להעלות את שיעור המס השולי לבעלי הכנסות גבוהות. להצעה זו מתנגדים רבים.
   א. מהו מס שולי?
   ב. ציין ערך אחד של פיו שקלה הממשלה להעלות את המס השולי לבעלי הכנסות גבוהות. מהו הערך המנחה את המתנגדים להצעה?
   ג. מהי עמדתך? האם אתה תומך בהצעה או מתנגד לה? הבא נימוק אחד לביסוס עמדתך.

2. בשנים האחרונות חברות בינלאומיות פותחות סניפים בישראל, כדוגמת: גוגל, איקאה, AIG ואחרות.
   א. מהי התופעה המוצגת בפתיח? הצג שני מאפיינים של תופעה זאת. (6 נק')
   ב. מהי הדילמה הערכית העומדת בבסיס תופעה זו ? כיצד תמליץ לממשלה לפעול על מנת לצמצם את השפעותיה השליליות, הסבר (5 נק')

תחום דעת << מדע המדינה

מהו המשטר המועדף על הובס? הסבר איזה ערך דמוקרטי עלול להיפגע במשטר זה?

תחום דעת << גיאוגרפיה אדם וסביבה

אוכלוסייה

א. בגרף שלפניך מוצגת מגמת השינוי בתוחלת החיים של האוכלוסייה בישראל בשנים 1970-2015.עיין בגרף והסבר **שני** גורמים למגמה זו.

ב. עיין בפירמידת הגילים המתארת את האוכלוסייה בירושלים בשנת 2015 ובפירמידת הגילים המתארת את האוכלוסייה בבת ים בשנת 2015.

1. תאר **שני** הבדלים עיקריים בין שיעור האוכלוסיות התלויות בירושלים ובין שיעור האוכלוסיות התלויות בבת ים.
2. תאר השפעה **אחת** של שיעור האוכלוסייה הצעירה(ילדים) בירושלים על מערך השירותים החברתיים בה, והשפעה אחת של שיעור האוכלוסייה המבוגרת(קשישים) בבת ים על מערך השירותים החברתיים בה.

ג. כיום גיל הפרישה של גברים הוא 67 וגיל הפרישה של נשים הוא 62.

משרד האוצר מקדם הצעת חוק, ולפיה יעלה בהדרגה גיל הפרישה של גברים ל 70 וגיל הפרישה של נשים ל 64.

האם אתה תומך בהצעת החוק הזאת או מתנגד לה?

הבא **שני** נימוקים לעמדתך המבוססים על נתונים אלה:

- על פי ההערכות בשנת 2060 תהייה תוחלת החיים של נשים כ 95 שנים, ותוחלת החיים של גברים כ 89 שנים.
- בשנת 2016 כ 21% מן האוכלוסייה בני 65 ומעלה היו חלק מכוח העבודה.
- בשנת 2016 כ 35% מן המועסקים בני 65 ומעלה היו מנהלים או בעלי תפקידים בתחומים שנדרשה בהם השכלה אקדמית.
- בשנת 2016 כ 44% מבני 65 ומעלה דיווחו כי מצב בריאותם "לא כ"כ טוב "או " בכלל לא טוב".
- בשנת 2016 כ 87% מבני 65 ומעלה היו מרוצים מחייהם, ו 85% מבני אותו גיל ניהלו חיי חברה.
- בשנת 2015 כ 25% מבני 65 ומעלה היו עניים.

חקלאות - מדרש תמונה

בתמונות 1-5 בעמוד הבא מוצגים אמצעים התורמים לענף החקלאות בישראל. עיין בתמונות, וענה על שני הסעיפים א-ב.

א.

1. בחר **בארבע** מן התמונות.

   ציין את האמצעי התורם לענף החקלאות המוצג בכל אחת מן התמונות שבחרת.

2. בחר **בשלושה** מן האמצעים המוצגים בתמונות, והסבר כיצד **כל אחד** מהם תורם לענף החקלאות.

ב. בעבר הייתה הממשלה בישראל מעורבת מאוד בענף החקלאות בארץ- הממשלה פיקחה על מחירי התוצרת החקלאית, קבעה את מכסות הייצור של רוב הגידולים החקלאיים ודאגה להקצאת מים לחקלאים במחיר מסובסד. אולם בשנים האחרונות צומצמה מאוד המעורבות של הממשלה בענף זה, והחקלאים יכולים לגדל את רוב הגידולים החקלאיים כרצונם על פי דרישות השוק והרווחיות של הגידול.

צמצום מעורבות הממשלה בענף החקלאות מעורר מחלוקת. יש הטוענים שעל הממשלה להמשיך להיות מעורבת בענף זה, ויש הטוענים שהממשלה צריכה לצמצם את מעורבותה בענף זה, והחקלאים הם שצריכים לנהל את המשק החקלאי על פי דרישות השוק.

הסבר מהי עמדתך במחלוקת זו, והבא **שני** נימוקים לעמדתך.

בתשובתך תוכל להיעזר בשיקולים הנוגעים לסוגיות אלו:

- משאב המים במדינת ישראל
- איכות הסביבה
- פיתוח בר קיימא
- כלכלה
- אידיאולוגיה

תמונה 2 צילום: אי

צילום: Golf Bravo

תמונה 4 צילום: ד"ר

צולם על ידי שניא אורן מקיבוץ סעד

תחום דעת << היסטוריה חמ"ד

1. לפניך רשימה של אישים ששילבו בתפיסותיהם מסורת וחידוש: משה מנדלסון, הרב יהודה אלקלעי הרב צבי הירש קלישר, הרב יחיא קאפח, הראי"ה קוק.

א. בחר באחד מן האישים האלה, והצג את הרקע ההיסטורי שהניע אותו לשלב חידושים בתפיסתו.

ב. הצג פעולה אחת שעשה האיש כדי לקדם את תפיסותיו.

ציין מסר או ערך שאתה לומד ממורשתו של האיש. נמק את דעתך.

2. ב־12 במאי 1948, התנהל ביוזמתו של דוד בן גוריון, דיון סוער במנהלת העם אם להכריז על מדינה יהודית עצמאית מִיד עם סיום השלטון הבריטי בארץ־ישראל או אם לדחות את ההכרזה למועד מאוחר יותר.

3. א. הסבר את העמדה של המתנגדים להכרזת העצמאות מיד עם סיום השלטון הבריטי בארץ־ישראל.

ציין מה הייתה ההחלטה הסופית שהתקבלה ברוב קולות בדיון זה.

ב. לו היית חבר במִנהלת העם באותה התקופה, מה היית חושב על האופן שניהל בן גוריון את הדיון? נמק את תשובתך.

4. לפניך רשימה של אירועים ותהליכים שהתרחשו במלחמת העצמאות: משבר השיירות, עסקת הנשק הצ'כוסלובקית, מבצע נחשון, כיבוש הערים המעורבות.

הצג אירוע או תהליך אחד מן הרשימה, שלדעתך השפיע במידה הרבה ביותר על מהלך מלחמת העצמאות. נמק את תשובתך.

מלחמת האזרחים

לפניך קטע מתוך נאום שנשא אברהם לינקולן בשנת 1854.
קרא את הקטע וענה על השאלה שאחריו.

"לפני שמונים שנה בקירוב הכרזנו שכל בני האדם נבראו שווים. עתה התגלגלנו וירדנו מאותה הכרזה אל ההכרזה האחרת, ש"זכות מקודשת של הממשל העצמי" היא שיהיו אנשים משעבדים אנשים אחרים לעבדים. עקרונות אלה אינם יכולים לדור בכפיפה אחת. ברדיפתנו"

(מעובד על פי קליינברג 1983 תולדות ארצות הברית. הוצאת מעלות, עמוד 177)

א. על פי הקטע, **מהי** הסיבה שהובילה לפרישת מדינות הדרום מן הברית בין המדינות?

על פי מה שלמדת, **הצג** סיבה נוספת לפרישת מדינות הדרום מן הברית.

ב. משתי הסיבות שהצגת, **ציין** מהי לדעתך הסיבה המשמעותית ביותר לפרישה. בסס את תשובתך על עובדות היסטוריות.

תחום דעת היסטוריה ממלכתי

בחר באחד מן התחומים:

- העפלה או מאבק צבאי.

הסבר מדוע לדעתך ההשפעה של פעילות היישוב היהודי בתחום זה הייתה המשמעותית ביותר לסיום המנדט הבריטי. הבא בתשובתך שני נימוקים היסטוריים.

תחום דעת היסטוריה בחינוך הערבי

היסטוריה של האסלאם בימי הביניים

1. פלישת השוחה [אל-חַ'נְדַק] (הפלוגות [אל-אַחְזַאב)

קראו את הטקסט דלהלן וענו על שני הסעיפים א'-ב'.

"לאחר שנודע לנביא תפילת אללה עליו וברכתו לשלום כי צבאות שבטי ערב [בני הברית (אל-אַחְזַאב) בהנהגת שבט קֻרַיְש] גמרו בדעתם לצור על המסלמים באל-מַדִינַה, הוא נועץ ברעיו (אל-צַחַאבַה) ביחס לכך, כפי שאמר יתעלה "והיוועץ בהם בדבר" (פרשת בני עמרם, פסוק 159). ואז יעץ לו חברו הנכבד סַלְמַאן אל-פַּארִסי לחפור שוחה שתגונן על הצד הצפוני של אל-מַדִינַה, ושהוא הצד החלש ביותר שלה. עצה זאת מצאה חן בעיני הנביא והמֻסְלִמים. הם החלו לחפור את השוחה והנביא [הבטיח] להם נצחון".

(מקור: סַאלִם, עַבְּד אל-עַזִיז. **תולדות המדינה הערבית מהופעת האסלאם עד לקום המדינה האֻמַיֻּית**, אלכסנדריה: מֻאַסַּסַת שַבאב אל-גַ'אמִעַה, 1989, 126).

א. פרטו והסבירו **שתיים** מהסיבות שהביאו לפשיטת השוחה *(אל-חַ'נְדַק)* והסבירו למה כונתה הפשיטה בשם זה. (10 נק')

ב. פרטו והסבירו **שני** גורמים שהביאו לתבוסת שבט קֻרַיְש ובעלי בריתם *(אל-אַחְזַאב)* בפשיטת השוחה.

ג. ציינו **אחד** מהערכים החברתיים לעיל, והסבירו איך משתקף ערך זה בסביבתך הקרובה. (20 נק')

2. בית דין לתלונות הציבור ושופט תלונות הציבור

קראו את הטקסט דלהלן וענו על שני הסעיפים א'-ב'.

"בית הדין לתלונות הציבור ישב בדין בשעת הצורך. סיפור הקמתו הוא כדלקמן. הוא החל בתקופתו של החַ'לִיף האֻמַיי עַבְּד אל-מַלִכ בִן מַרְוַאן. החַ'לִיף היה יושב במסגד ודן בתלונותיהם של העשוקים, וכשלא היה מצליח לפתור סוגיה מסוימת הוא היה מעביר אותה לשופט מטעמו [בשם] אִבְן אִדְרִיס אל-אַזְדִי. בתקופה העַבַּאסִית הפך בית דין זה להיות חלק ממערכת המשפט הכללית של המדינה. בראשו ישב החַ'לִיף או המושל או נציגם. החַ'לִיף אל-מַהְדִי יסד ערכאה בשם "לשכת הבירור לתלונות הציבור" שהייתה ערכאת שיפוט עליונה או בית דין לערעורים שבו נידונות תביעות משפטיות נגד בעלי שררה אשר לשופט מן המניין אין סמכות לשפוט בהן...או ערעורים של מי שסבורים כי השופט לא עשה איתם משפט צדק. מטרתה של ערכאה זו היא אפוא שלא לאפשר לבעלי שררה, מעמד וייחוס לעשוק את הציבור, וכן לדון בתביעות הציבור כנגד פקידי המדינה".

(מקור: סַאלִם, סַיִד עַבְּד אל-עַזִיז. **תולדות תרבות האִסְלאם**, אלכסנדריה: מֻאַסַסַת שַבאב אל-גַ'אמִעַה, 2000, עמ' 92-91).

א. למה הכוונה במונח "בית דין לתלונות הציבור"? ציינו והסבירו שניים מהתנאים אשר חייבים להתקיים אצל השופט לתלונות הציבור. 10 נק'

ב. 1) ציינו **שתיים** מסמכויותיו של שופט בית הדין לתלונות הציבור.

2) ציינו **אחד** מהערכים החברתיים שהוזכרו בטקסט דלעיל, והסבירו איך ערך זה משתקף בחברה שלכם. (20 נק')

תחום דעת >> היסטוריה לדרוזים

תקופת אלחאכם באמר אלהה

קרא את הקטע הבא וענה על הסעיפים א'-ב':

"לאלחאכם באמר אללה הייתה אישיות יוצאת דופן, מכובדת מאוד, דוגמה לצניעות ויראת כבוד, דוגמה לחיקוי.

ביצע רפורמות רחבות בתחום הדת, המוסר, והחברה. ונקט ביד קשה כלפי כל מי שנסה להתנגד לרפורמות שלו....

ויתר על כל תסמיני המלוכה האישיים שכללו את התענוגות והחומריות שהתפקיד מקנה.

אלחאכם היה איש נחוש מאוד, בעל ראיה מדינית חזקה, שלט ביד רמה, ונקט באמצעים מבוססים על צדק ושוויון, כי באותה תקופה היה צורך בצעדים אלה לדיכוי המהומות הפנימיות."

מקור :ד"ר נגלא אבו עזאלדין, הדרוזים בהיסטוריה (בית דפוס של הדעת למליונים-ביירות, 1985), עמ' 97.

א. הצג שניים מהרפורמות שביצע אלחאכם באמר אללה, על פי הטקסט.

ב. מהי המדיניות שהשתמש בה אלחאכם באמר אללה כלפי נתיניו? הבהר.

האם היית משתמש באותה מדיניות שהשתמש בה אלחאכם באמר אללה אם היית במקומו? הצג את עמדתך בסוגיה זו בהסתמך על עובדות היסטוריות.

תחום דעת << פילוסופיה

(שאלות אלו נכתבו על ידי מורי המקצוע)

1. א. הסבר את הנימוקים של סוקרטס בדיאלוג "גורגיאס" של אפלטון להצדקת העיקרון האתי לפיו "עדיף לסבול עוול מאשר לעשותו". האם תהיה מוכן לחיות על פי העיקרון הזה ? נמק דבריך.

ב. השווה לפחות שלושה עקרונות אתיים של סוקרטס עם העקרונות המקבילים של קליקלס. מה דעתך לגבי אפשרות של פשרה ביניהם? אלו מהם אתה מקבל? מדוע?

2. גיבור הסרט "מטריקס" - ניאו, מגלה במהלך הסרט שאת מרבית חייו הוא בילה ישן בתוך בועה, כאשר תוכנות/מכונות גורמות לו להרגיש שהוא חי בעולם מציאותי. היה נדמה לו שהוא חי וחוה את המציאות כאשר, למעשה, הוא היה כלוא בתוך בועה.

א. אלו מהמהלכים הספקניים של דיקארט חופפים למצבו של ניאו לפני שהתעורר? הסבר מהלכים אלה.

ב. הסבר מדוע היה הכרחי עבור המכונות לתכנת עולם דומה לזה שלנו מהפרספקטיבה של אפלטון, בתשובתך הצג את המושג "אידאה" ואת תורת האידיאות והסבר מדוע העולם המוכר לנו הכרחי גם עבור "מוח בקופסה".

ג. מה דעתך?

האם אנחנו "חיים בסרט", האם יש מימדים של חיינו שראוי להטיל בהם ספק?

האם יש מימדים של חיינו שאינם אמתיים כמו שנדמה לנו? ענה בכנות.

תחום דעת << לימודי ארץ ישראל

מלחמת העצמאות

א. קרא את הקטע שלפניך מתוך נאום שנשא דוד בן גוריון בשנת 1950, וענה על השאלה שלאחריו.

"נהגי ישראל ומלוויהם מפלמ"ח וחי"ש, שהביאו יום יום תנובת משקי הגליל העליון והתחתון, עמק יזרעאל וועמק הירדן ליהודים בירושלים - כתבות [את] אחד הפרקים הנהדרים בספר הגבורה של עם ישראל בימינו."

(מן הספר, **זאת ירושלים**, חלק שני, הוצאת ת"ל, ירושלים, תשנ"ג, עמ' 215).

- מקטע זה אפשר ללמוד על קשיי הלחימה על ירושלים וקשיי החיים בה.
- ציין והסבר **שניים** מן הקשיים.

ב. הלחימה בירושלים ובסביבתה הייתה קשה - הושקעו בה משאבים רבים, וכרבע מהנופלים במלחמת העצמאות נהרגו בה.

- מה לדעתך היו השיקולים המעשיים, הערכיים והסמליים, שהנחו את הנהגת היישוב בהחלטה להקדיש משאבים רבים וכוח אדם רב כל כך בלחמה על ירושלים ועל הדרך אליה.

מדעים

ביולוגיה

1. מין מסויים מעמיד בכל דור צאצאים רבים. אם כל הצאצאים יעמידו אף הם צאצאים רבים, תגדל אוכלוסיית המין ללא הגבלה. אבל בטבע אוכלוסיות אינן גדלות ללא הגבלה.

ג. ציין שני גורמים שונים המגבילים גידול של אוכלוסיות בטבע.

ד. אוכלוסיית מדינת ישראל מונה בתשע"ח יותר מ8.7 מיליון תושבים לעומת כ-0.8 מיליון תושבים שהיו בה עם קום המדינה.

1) בגלל ריבוי האוכלוסיה הורחבו שטחי החקלאות האינטנסיבית. הבא נימוק אחד **בעד** הרחבת שטחי החקלאות האינטנסיבית ונימוק אחד **נגדה**.

2) **מהי עמדתך** בנוגע להרחבת שטחי החקלאות האינטנסיבית? הבא נימוק **אחד** התומך בעמדתך, מלבד הנימוק שהבאת בתת סעיף 1.

2. במהלך ניסוי בדקו חוקרים השפעה של הרכבים שונים של גזים על קצב הנשימה. בכל פעם שאף הנבדק גזים בהרכב אחר במשך 3 דקות, ולאחר מכן בדקו את קצב הנשימה שלו.

(כל הסעיפים הראשונים של השאלה נגעו לניתוח נתוני הניסוי, הובא רק סעיף העמ"ר בשאלה הכולל נקודות ספורות)

- בניסוי המתואר גרמו החוקרים לשינויים בקצב הנשימה בבני אדם.
- מה דעתך על עריכת ניסויים בבני אדם? הצג נימוק אחד התומך בדעתך.

מדעי הסביבה

1. מערכות אקולוגיות בעולם מתמודדות עם בעיה של מינים פולשים, הציפור מיינה מצויה היא מין פולש בישראל. גם באוסטרליה היא מין פולש, ולכן הרשויות מעודדות את האזרחים לצוד אותן, ואף משלמות לאזרחים כסף עבור כל מיינה שהם צדים.

- האם לדעתך ראוי ליישם שיטה זו גם בישראל? נמק את תשובתך.

2. לפניך טבלה ובה מתוארות שיטות שונות לייצור חשמל, וגודל השטח הנדרש לייצור חשמל בכל אחת מן השיטות.

השיטה לייצור חשמל	השטח הנדרש לייצור 1,000 מגה ואט חשמל (קמ"ר)
שרפת פחם	0.7
שרפת גז טבעי	1.1
ניצול אנרגיית השמש	28.0
ניצול אנרגיית הרוח	358.0

הנתונים בטבלה מעלים דילמה סביבתית.

א. מהי הדילמה שעולה מעיון בנתונים שבטבלה? הסבר את תשובתך

ב. יש צורך בייצור נוסף של חשמל, אילו הייתה ההחלטה בידך, באיזה שיטה לייצור חשמל היית בוחר? נמק את בחירתך.

3. ע"פ האקולוגיה העמוקה, האדם יכול להשתמש ביצורים אחרים בתנאי שהוא מסגל לעצמו אורח חיים צנוע ומשתמש ביצורים האחרים רק כדי לספק לעצמו צרכים חיוניים.

עם איזה בעיה עשוי להתמודד מי שמנסה לבחון אם מעשים מסוימים מקיימים עיקרון זה?

4. פעמים רבות מי שיוצר בעיות סביבתיות גורם נזק לאחרים ורק לעיתים קרובות גם לעצמו. לפניך גרף המציג פליטות פחמן דו חמצני בממוצע לנפש בקבוצות של מדינות בעולם בשנת 2014.

א. לאיזה בעיה סביבתית גורמת פליטת פחמן דו חמצני?

ב. פתרון על פי עקרון "המזהם משלם" מוצע לעיתים קרובות לסוג זה של בעיה סביבתית. הצע דרך אחת ליישום עקרון המזהם משלם בפתרון הבעיה הסביבתית שציינת.

מדע וטכנולוגיה לכל

1. לאור ממצאי המחקר של ברטוצ'יני, הועלה רעיון לפזר ביצים של עש הדונג הגדול באזורים נרחבים ככל האפשר, כדי שהזחלים שיבקעו מהם יפרקו את פסולת הפלסטיק שמצטברת בסביבה.

לפניך **חמישה** בעלי תפקידים שונים, שלכל אחד מהם יכולה להיות עמדה בעד או נגד יישום הרעיון.

בחר **בשלושה** בעלי תפקידים, והסבר את עמדתו הצפויה (תומך או מתנגד) של כל אחד מהם כלפי הרעיון המוצע, והסבר אותה.

- נציג המשרד לאיכות הסביבה, שתפקידו לפקח על פינוי מצבורי פסולת באזורם שונים.
- נציג מגדלי הדבורים ויצרני הדבש.
- נציג יצרני שקיות הפלסטיק
- נציג החקלאים המשתמשים ביריעות פלסטיק כדי לכסות את הגידולים ולהגן עליהם מפני קור ומפני מזיקים.
- נציג בעלי המטעים של עצי הפרי המואבקים בעזרת דבורים.

2. גורמים שונים התנגדו לפרסום המחקר אודות האוקסיבנזון בקרב הציבור הרחב, בטענה שפרסומו יביא נזק יותר מאשר תועלת. החוקרים, לעומת זאת, טוענים שחייבים לפרסמו בקרב הציבור הרחב, מכיוון ש-"בסופו של יום, המטרה שלנו היא להציל את השוניות מכיליון".

לפניך חמישה בעלי תפקידים. לכל אחד מהם יכולה להיות עמדה בעד או נגד פרסום תוצאות המחקר בקרב הציבור הרחב.

בחר **בשני** בעלי תפקידים - **האחד בעד פרסום המחקר והאחר נגדו**. טען טענה **אחת** שתייצג את עמדתו של כל אחד מהם, ונמק אותה.

- דובר איגוד רופאי העור
- מדריך צלילה
- דובר החברה להגנת הטבע
- מפעיל אתרי הנופש בחופי הרחצה
- דובר של חברות הקוסמטיקה (יצרני תכשירי ההגנה)

3. בדרום אמריקה ישנם שטחים גדולים של יערות צפופים מאוד. בשנים האחרונות, כורתים שם יערות רבים כדי להשתמש בעצים לתעשיות שונות וכדי לפנות קרקע לגידולים חקלאיים ולמרעה. ארגון הפועל למען איכות הסביבה פרסם את התמונה שלפניכם. בחלק השמאלי העליון של התמונה נראה יער צפוף, ואילו בשאר התמונה נראה יער כרות. ברקע כתובה המילה האנגלית (CRIME פשע) ואת מקומה של האות האנגלית I תופס עץ שנכרת.

נסח טיעון **אחד** בעד העמדה שהוצגה בתמונה וטיעון **אחד** נגדה. כל טיעון יכלול טענה ונימוק.

<< שפות

עברית ולשון עברית

לפניך כמה התלבטויות האופייניות לבניו נוער ולבוגרים בארץ.

- באיזו מגמה לבחור כדי להרחיב את לימודיי בתיכון?
- באיזה מסלול לבחור בשירותי הצבאי? באיזה תפקיד?
- האם לצאת שלנת שירות?
- מה כדאי לי ללמוד בעתיד? באיזה מקצוע לבחור?
- באיזה סוג של עבודה כדאי לי לעבוד?

בחר בהתלבטות **אחת** המוכרת לך מחייך האישיים. **תאר** את ההתלבטות, כתוב **במי התייעצת או במי תתייעץ** כדי להחליט, הסבר **מדוע** בחרת להתייעץ דווקא בו, **ובאיזה אופן** המידע שקראת במאמרים (או באחד מהם) תומך בבחירתך.

עולים חדשים א+ב

לו היית לך האפשרות, האם היית מחליף את שמך? אם כן - האם היית בוחר בשם מן המקורות היהודיים, בשם בין לאומי או בשם ישראלי עכשווי? הסבר את בחירתך. אם לא - הסבר מדוע.

עולים חדשים ג

אחד מקרובי המשפחה שלך, שהוא שף (טבח) במקצועו, עלה לארץ ורוצה לפתוח מסעדה. חשוב לו שיהיה בה אוכל שהוא מכיר ויודע לבשל, אך הוא רוצה שגם ישראלים שנולדו בארץ יבקרו במסעדה. מה היית מציע לו לבשל במסעדה – האם לבשל רק מאכלים מארצו או ללמוד להכין גם מאכלים ישראליים ולשלב אותם בתפריט? הסבר את הצעתך.

עברית (מגזר חרדי)

בטקסטים שקראת מוזכרים מאפיינים ייחודיים של האדם. בחר מאפיין אחד החשוב לך במיוחד בהיותך מתבגר. הצג את המאפיין, ונמק מדוע הוא חשוב לך.

עברית לבתי הספר הערביים

1. ארגוני צרכנות וארגונים השומרים על איכות הסביבה מחרימים את ה"בלאק פריידי" וטוענים שזהו "יום שחור" לצרכנים ולכדור הארץ: לצרכנים – כי הוא גורם להם לקנות דברים מיותרים, ולכדור הארץ – כי הוא גורם נזק סביבתי.

עם מי אתה מזדהה – עם הצרכנים החוגגים את יום הקניות או עם הארגונים השוללים אותו? נמק את דבריך.

א. הטכנולוגיה בימינו, בכל תחומי החיים – תחבורה, בנייה, מזון, תקשורת, תעשייה, חקלאות וכדומה – פוגעת באיכות הסביבה וגם באיכות חיינו: בבריאותנו ובביטחוננו.

כתוב חיבור.

בחיבורך הֵבא דוגמה אחת לטכנולוגיה של ימינו הפוגעת באיכות הסביבה ובחיינו מאחד התחומים. פרט את הסכנות הכרוכות בהשפעה של טכנולוגיה זו, והצע דרכים לצמצום הנזקים: חוקים ותקנות, הסברה, יוזמה אישית, פעילות ציבורית ועוד.

ב. בשנת 2017 ערך המשרד לביטחון פנים סקר על פשיעה ואלימות בקרב בני נוער. מן הסקר עלו ממצאים מדאיגים בנוגע לאלימות בחברה ובנוגע להרגשת הביטחון האישי של האזרחים.

כתוב חיבור. בחיבורך תאר את ממדי התופעה בחברה שלך, הסבר מה הם הגורמים לאלימות זו, וכתוב כיצד לדעתך אפשר לשפר את הרגשת הביטחון האישי של האזרחים בסביבתך.

ג. למעורבות הורים בחיי ילדיהם יש חשיבות רבה. מחקרים מראים שילדים שהוריהם מעורבים בחייהם מגיעים להישגים טובים בלימודים ובחברה. למרות זאת יש מצבים שמעורבות ההורים בחיי ילדיהם מוגזמת, והיא פוגעת בעצמאות הילדים, בשקט הנפשי שלהם ובביטחון העצמי בנוגע ליכולתם להשיג מה שהם רוצים.

כתוב חיבור. בחיבורך תאר מעורבות של הורים בחיי ילדיהם שיש לה תוצאה חיובית, ומעורבות מוגזמת של הורים בחיי ילדיהם. כתוב מה היית מציע להוריך, ונמק את דבריך.

ד. "לא כל הנוצץ זהב " פירוש פתגם זה הוא שהמראֶה החיצוני לא תמיד משקף את הערך האמיתי. כתוב חיבור, בחיבורך דון בשאלה אם פתגם זה נכון בכל מצב. הֵבא דוגמאות לדבריך, ונמק אותם.

צריך להחליט האם ספרות זה פה או למעלה בחברה ורוח

2. לדעתך, האם ההתנהגות של יואבי בסוף הסיפור היא חיובית או שלילית מבחינה חינוכית וערכית? נמק את דעתך על פי קטע II ועל פי הסיפור כולו.

3. עם איזו דמות מסיפור "כריתה", צבי או זיווה, אתה מזדהה? נמק את תשובתך, ובסס אותה על הסיפור.

ערבית לבתי ספר דוברי עברית

שאלון 18381

מודרנית

ענה על שני התת־סעיפים.

א. ضع دائرة حول التكملة الصحيحة / הקף במעגל את ההשלמה הנכונה מן האפשרויות שבסוגריים:
إنّ هدف الاحتجاج على قانون الحجاب هو (حماية البيئة / حماية حقوق الإنسان) .

ב. علّل جوابك **بالعربيّة** حسب النصّ / נמק את תשובתך **בערבית** לפי הטקסט.

_____

_____

תרגום:

א. מטרת המחאה נגד חוק החג'אב היא (השמירה על איכות הסביבה / השמירה על זכויות האדם).
הקף במעגל את ההשלמה הנכונה מן האפשרויות שבסוגריים, נמק את תשובתך בערבית.

עולם הערבים והאסלאם - לבתי ספר הלומדים בעברית

החדית'

(1) הסבר מדוע צמחה לאחר מות הנביא מחמד ספרות חדית' ענֵפה מאוד.

(2) קרא את החדית' שלפניך, וענה על השאלה שאחריו:

עאישה, אשתו של הנביא, סיפרה: פעם אחת באה אלי אישה עם שתי בנותיה וביקשה נדבה. לא מצאתי אצלי אלא תמר אחד ונתתי לה אותו. האישה חילקה את התמר ונתנה לשתי בנותיה, ואחרי כן קמה ויצאה. כאשר בא הנביא סיפרתי לו מה שאירע, והוא אמר: מי שיישא את סבלן של שתי הבנות האלה, אפילו במקצת, וייטיב עמהן – הן תהיינה לו למגן מאש הגיהינום.

(קופלביץ, ע' [עורך ומתרגם]. [2011]. **עולמו של הנביא מוחמד, חברה ודת על פי החדית'**. ירושלים: כרמל, עמ' 178-179)

- מהו הערך שהנביא מחמד מדגיש את חשיבותו בחדית' שלפניך? הסבר את מקומו של ערך זה באסלאם.
- האם לדעתך ערך זה חשוב? נמק את דבריך.

מצרים – מדיניות החוץ של סאדאת

(1) הסבר את הקשר בין מלחמת יום הכיפורים ובין העיתוי שבו החל סאדאת במגעים עם ישראל, שהובילו לחתימת הסכם השלום.

(2) קרא את הקטע שלפניך, והסבר מדוע החליט סאדאת לפתוח בתהליך השלום. בסס את דבריך על הקטע.

בחר **באחד** הערכים שסאדאת מדבר עליהם בקטע, וכתוב אם אתה מזדהה עם ערך זה. הסבר את דבריך.

עכשיו תפסתי כי האחריות הרובצת עלי כלפי עמי – כלפי דורנו וכלפי הדורות הבאים – גוזרת עלי לעשות את חובתי בלי להתחשב בכהונה שבה אני מחזיק. [...] ולחסוך מן הדורות הבאים את הסבל שבו נוסינו אנחנו.

[...]

חֶשבוני היה שמסעי לירושלים ישבור את מעגל הקסמים שבו היינו לכודים שנים על שנים. בכך נמצאו חישובַי מדויקים למדי, שכן ממש כמו שהייתה קבלת הפנים מצד עמי מופלאה, אפילו מדהימה, כך גילה גם העם הישראלי [...] היענות מופלאה ומדהימה באותה מידה. [...] מדוע? אני סבור [...] שהם מכבדים אדם [...] [ש]יכול לקום ולומר: "בסדר. תשים מלחמת אוקטובר [מלחמת יום הכיפורים] קץ לכל המלחמות! ועכשיו הבה נשב [...] כבני תרבות סביב שולחן הדיונים".

(סאדאת, א' [1978]. **סיפור חיי**. ירושלים: עידנים, עמ' 233, 237)

ערבית וספרות לבתי ספר דרוזיים

اقرأ النّصّ التّالي، ثمّ أجب عن البندين اللّذين يليانه:

من قصيدة "أبيات في الحكمة للإمام الشّافعيّ"

وإنْ كَثُرَت عُيُوبُكَ في البَرَايَا* وَسَرَّكَ أنْ يَكُونَ لها غِطَاءُ
(2) تَسَتَّر بالسَّخَاءِ فَكُلُّ عَيْبٍ يُغَطِّيهِ – كما قِيلَ – السَّخَاءُ
ولا تَرْجُ السَّمَاحَةَ** مِنْ بَخِيلٍ فَما في النَّارِ للظَّمْآنِ مَاءُ
(4) إذا ما كُنتَ ذَا قَلْبٍ قَنُوعٍ فَأَنْتَ وَمَالِكُ الدُّنْيَا سَوَاءُ

* في البرايا: بين النّاس
** السّماحَة: الكرم

أ. يتناول الشّاعر في البيتين الأوّل والثّاني فكرة السّخاء.
– اشرح هذه الفكرة بلغتك.
– بيّن موقفك من هذه الفكرة.

תרגום השיר:

אם עשית דברים מביכים
ורצית לכפר עליהם
אז עליך להיות נדיב
נדיבות מוחקת מביכות
ואל תהיה לך תקווה מקמצן
כי אין במדבר מים
אם תשמח בחלקך
כאילו רכשת עולם במלואו

בשני הבתים הראשונים המשורר מדבר על הנדיבות.

- הסבר את דבריו במלים שלך.
- מה דעתך על אופן התייחסות המשורר לנדיבות?

اقرأ النّصّ التّالي، ثمّ أجب عن البندين اللّذين يليانه:

من قصيدة "**حديث مع الحمامة**" – عروة بن حِزام

أَحَقًّا يا حَمَامَةَ بَطْنِ وَجٍّ* بِهذا النَّوْحِ إِنَّكِ تَصْدُقِينَا؟
(2) غَلَبْتُكِ بالبُكاءِ لأنَّ لَيْلِي أُواصِلُهُ وَإِنَّكِ تَهْجَعِينَا**
وَإِنّي إِنْ بَكَيْتُ بَكَيْتُ حَقًّا وَإِنَّكِ في بُكائِكِ تَكْذِبِينَا
(4) فَلَسْتِ وإِنْ بَكَيْتِ أَشَدَّ شَوْقًا ولكِنّي أُسِرُّ وَتُعْلِنِينَا
فَنُوحِي يا حَمَامَةَ بَطْنِ وَجٍّ فَقَد هَيَّجْتِ مُشْتَاقًا حَزِينَا

* بطن وَجّ: اسم مكان تواجدت فيه الحمامة.
** تهجعين: تنامين

أ. في النّصّ أعلاه يقارن الشّاعر بين بكائه وبكاء الحمامة.
– اشرح هذه المقارنة بلغتك.
– عندما تكون حزينًا، أيّ بكاء يلائمك أكثر؛ بكاء الشّاعر أم الحمامة؟ علّل.

תרגום השיר:

יונה, האם הבכי שלך אמיתי?
בלילות את שותקת
אבל דמעותיי ממשיכות
געגועיי בשקט,
את שלך כולם שומעים
תבכי יונה, תבכי
עוררת בי העצב והגעגוע

בשיר יש השוואה בין הבכי של המשורר לבכי של היונה

- הסבר ההשוואה.
- כשאתה עצוב, איזה סוג של בכי משקף את העצב שלך? הבכי של המשורר או הבכי של היונה? הסבר את דבריך.

ערבית לבתי ספר דרוזיים - הבנת הנקרא, הבעה ולשון

שאלה מס. 7 (הבנת הנקרא)

- מחבר המאמר שואל: האם אפשר להתייחס לבזאות ("ספורט" ציד באמצעות העופות הדורסים) כספורט? איך היית עונה לו? נמק את תשובתך.

שאלה מס. 9 (הבעה)

- חשוב לשמר את הרוח הספורטיבית ולתת לה חשיבות מעל הנצחון.
- כתוב סיפור קצר שמבהיר האמירה הזאת.

שאלה מס. 10 (הבעה)

- חבר שלך חושב שתחומי הספורט בה משתתפים בעלי חיים לא נחשבים כספורט.
- האם אתה מסכים אתו? כתוב טיעון שמבהיר את טענתך.

שאלה מס. 11 (הבעה)

- רבים רואים בספורט הפעילות האנושית הכי חשובה ויעילה.
- כתוב חיבור, והבע את דעתך על הנאמר.

אנגלית

A Guide to Biking - טקסט (הבנת הנשמע) על בטיחות בדרכים (רכיבה על אופניים)

שאלה 12:

Why should bike riders not talk on the cell phones while riding their bikes?

- מטלת כתיבה: תיאור עבודת התנדבותית שהתלמיד עשה:

שאלה 10:

Describe volunteer work you have done. Explain how you felt about it to the environment

- מטלת כתיבה על משהו שימושי שלמדת (רלוונטיות)

שאלה 8:

Write a composition about something useful you have learned and explain why you think it is useful

ENGLISH LITERATURE

16. The Enemy/Pearl S. Buck

"It is the enemy who can truly teach us to practice compassion and tolerance." - the Dalai Lama

Make a connection between the above quote and the story. Give information from the story to support your answer.

DIPLOMACY

Question 10 (30 Points)

Write a persuasive essay on ONE of the two topics below, using the SEET model. Refer to concepts and terms related to your topic (see Appendix). Use pages 10–12 to write your essay (about 250 words).

Topic One: Leadership

Your school is preparing leadership workshops. You have volunteered to run one workshop and want to present Malala as a role model.

- Describe Malala's leadership style and explain why it is relevant to your school. Refer to specific examples from Malala's speech to support your argument in the essay.

Topic Two: Journalism

Imagine you are a journalist. Convince your editor that now is the time to publish an article about Malala. Refer to elements of what would make her story newsworthy. Refer to specific examples from Malala's speech to support your argument in the essay.

Section Four (10 points)

Answer ONE of the following questions (11 or 12).

פרק רביעי (10 נקודות)

ענה על אחת מבין השאלות 11-12.

- Each question contains one scenario. Read the scenarios carefully, choose ONE of them and answer the question that follows.

Question 11 (10 Points)

You have won an international award. To accept the award, you need to travel to Sweden and give a lecture to an important group. You can choose to speak in your own language (Hebrew or Arabic) with the help of an interpreter, or you can speak in English.

- What language will you choose? Explain your choice relating both to English as a global language and to the importance of identity.

Question 12 (10 Points)

At a bus-stop, there is a long line of people waiting for the bus. The bus finally arrives and people begin to board the bus. All of a sudden, two new people, who look foreign, approach the bus-stop and cut in line. The people in the line get very angry and tell the newcomers to go to the back of the line. The two refuse to leave the line and ignore the people talking to them. Then, the people in line get angrier and yell, "go back to the country you came from!"

- Explain the situation in terms of a cultural communication problem. Refer to one of the models or concepts of culture in your explanation (Bennet, Hofstede, Hall, DAE or metaphors).

תחום דעת << אמהרית

1. ኢትዮጵያ ከቡና ከፍተኛውን ጥቅም ታገኝ ዘንድ ምን ምን ሥራዎች መሠራት አለባቸው ብለህ ታስባለህ?

לפי הטקסט אתיופיה היא אחת מן המדינות החשובות ביצוא של קפה. למרות זאת היא לא מרוויח מספיק. לדעתך מה היא צריכה לעשות כדי העסק הזה יהיה רווחי יותר?

2. እነዚህ መሠራት አለባቸው ያልካቸው ሥራዎች በምን በምን ዓይነት ሁኔታዎች መሠራት እንዳለባቸው ዘርዝረህ አስረዳ።

לדעתך באיזה צורה צריך לבצע את המטלות/דברים שציינת. נא לנמק ולפרט את דבריך.

תחום דעת << יידיש

טקסטים לשאלות עמ"ר

1. **אַ טאָגבוך אין לאַגער / זופי סאַלבערג - עדות מתוך יומן**
2. **אליהו-הנביאס-כוס / י.ל.פרץ - סיפור**
3. **"מאן בעי סמא דחיי - אַ נאַטירלעכע רפואה" - משל של המגיד מדובנה**
4. **דעם רבינס רייד צו יידישע פרויען / ריגע תרצ"ה - שיחה**

1. עדות: אַ טאָגבוך אין לאַגער

שאלה: ערכית

פון וואַנען האָבן ייִדן גענומען כוח צו שטיין אַנטקעגן דעם ד◦טש טראָץ דעם וואָס דער טויט-שטראָף האָט געדראָט אויף זיי?

2. סיפור עממי: אליהו-הנביאס-כוס / י.ל.פרץ.

הסיפור הוא בתכנית הלימודים.

שאלה: דילעמע: השתדלות אַנטקעגן ביטחון כפי שבא לידי ביטוי בהתנהגות של חיים-יונה ורבקה-בביילע.

3. אַ משל פונעם דובנער מגיד: "מאן בעי סמא דחיי- אַ נאַטירלעכע רפואה"

שאלה: חשיבה

וואָסער חידוש האָט רבי ינאַי זיך געלערנט ב◦ם פעדלער?

וואָס איז בשותפתדיק צווישן דעם פעדלער און דעם דאָקטער?

4. דעם רבינס רייד צו ייִדישע פרויען / ריגע תרצ"ה

אין וואָס ז◦נען מיר, ייִדישע מיידלעך און פרויען, ענלעך צו שרה און רבקה-אִמנו?

הוראת השפה הרוסית

1. שאלת העמ"ר הופיעה לאחר קטע קריאה ושורת תרגילי דקדוק, אוצר מילים והשלמת מילים.

Многие люди привозят в Израиль вещи, которые принадлежали их семье (книги, семейные альбомы, музыкальные инструменты, посуду и так далее). Как вы думаете, почему они берегут их?

אנשים רבים מביאים לישראל חפצים שונים אשר היו שייכים למשפחתם כגון: ספרים, אלבומים, תמונות, כלי נגינה, כלי בישול ועוד. מדוע לדעתכם, הם שומרים עליהם ומביאים איתם את החפצים האלה?

2. Молодёжь помогает обществу

- Волонтёры [מתנדבים] работают бесплатно. Напишите, кому и чем они помогают.
- Что нравится молодым людям в работе волонтёра?
- **Расскажите о своём опыте волонтёрской работы.**

כתבו חיבור קצר בנושא: צעירים מסייעים לחברה

בחיבורכם התייחסו לנקודות הבאות:

- מתנדבים עובדים ללא תשלום. תכתבו למי ובמה הם מסייעים
- מה מוצא חן בעיניי צעירים בעבודת התנדבות?
- **ספרו על התנסות שלכם בהתנדבויות השונות**

ספרדית

א) בחר שתי תמונות ותאר בהרחבה כיצד כל אחת מהן מתקשרת ליצירה ספרותית שלמדת.

ב) פרט בהרחבה מהו המסר של כל אחת מהיצירות אליהן התייחסת בסעיף הקודם.

<< אמנויות

סוגיות חברתיות בדרמה ובתאטרון הישראלי

1. הוא הלך בשדות / משה שמיר.

א. במחזה מספר דמויות מרכזיות. בחרו דמות אחת. תארו את הידוע עליה מתוך המחזה. התייחסו גם לקונפליקטים של הדמות.

ב. תארו שתי בחירות / פעולות שעושה הדמות במחזה הסבירו כיצד המאפיינים של הדמות הביאו אותה לבחירות / פעולות אלה.

ג. הסבירו מדוע בחרתם בדמות זו? אילו רגשות /מחשבות /שאלות עוררה בכם הדמות ?

2. "אדיפוס המלך" - מחזה של ניגודים

המחזה "אדיפוס המלך" מעלה ניגודים רבים: אדם מול האלים, עיוורון מול ראייה, אמת מול מראית עין, ידיעה מול אי ידיעה, גורל מול בחירה.

א. הסברו כיצד בא הניגוד שבחרתם לידי ביטוי במחזה כולו. הדגימו את דבריכם באמצעות תיאור תמונה אחת.

ב. בחרו והסברו את אחד מהניגודים, אשר רלוונטי גם לחיינו היום.

ג. הסברו את הרלוונטיות של הניגוד שבחרתם לעולם שבו אתם חיים. הביאו דוגמה אחת מחייכם היום הממחישה זאת.

3. תמונת הסיום בתיאטרון המאה ה-20

א. בחרו במחזה הכתוב באחד מן הסגנונות של תיאטרון המאה ה-20. ציינו את סגנון המחזה, את שמו ואת שם המחזאי ותארו את הסיום שלו.

ב. הציעו סיום שונה למחזה והסבירו אותו. בתשובתכם התייחסו להשקפת עולמכם.

ג. האם הסיום החדש שהצעתם שומר על מאפייני הסגנון? הסבירו את תשובתכם.

תחום דעת << אמנות

1. התבונן בציור: יהודה הימית, עלמה יצחקי, 2013 (תמונה 1 בנספח)

א. תאר את האווירה ביצירה. בתשובתך התבסס על שניים מן האמצעים האומנותיים האלה: אור וצל, צבע, קומפוזיציה. (8 נקודות)

ב. בחר בדימוי מתוך היצירה והסבר את משמעותו. הסבר כיצד הוא תורם להבנת היצירה ולאווירה שתיארת בסעיף א. (4 נקודות)

תמונה 1 (שאלה 1) עלמה יצחקי, **"יהודה הימית"**, שמן על בד, 125X160 ס"מ. 2013

2. התבונן במיצב: כשנשפנו דימויים, When We Were Exhaling Images, היווה ק' (.2017), K Hiwa (תמונות 3, 4, 5 בנספח).

א. תאר בקצרה את היצירה. בתיאורך התייחס לפרופורציה בין המיצב כולו לבין הצופה, ובין פרט אחד (גליל אחד) לבין הצופה. (6 נקודות)

ב. תאר אילו רגשות היצירה מעוררת בך. הסבר אם החלל הפנימי של הגלילים מעצים את הרגשות שתיארת. (6 נקודות)

תמונות 3 (שאלה 3) היווה ק' (.Hiwa K)
כשנשפנו דימויים, When We Were Exhaling Images
(מבט מרחוק). צינורות חימר, רהיטים, אובייקטים
שונים ותאורה, דוקומנטה, קאסל, 2017

תמונות 4 (שאלה 3) היווה ק' (.Hiwa K)
כשנשפנו דימויים, When We Were Exhaling Images
(מבט חזיתי). צינורות חימר, רהיטים, אובייקטים
שונים ותאורה, דוקומנטה, קאסל, 2017

תמונות 5 (שאלה 3) היווה ק' (.Hiwa K)
כשנשפנו דימויים, When We Were Exhaling Images
(פרט אחד מתוך המיצב). צינורות חימר, רהיטים,
אובייקטים שונים ותאורה, דוקומנטה, קאסל, 2017

מורשת

תחום דעת << מחשבת ישראל חמ"ד

1. **הרב סולוביצ'יק** כתב בספרו "על התשובה":

"חוטא הבא לעשות תשובה על מעשים רעים שעשה בעבר... מה יעשה באותן שנים של חטא הצרורות לו בזכרונו?"

א. הסבר את שתי הדרכים להתמודדות עם זיכרון החטא **שהרב סולוביצ'יק** מציג.

ב. עם איזו משתי הדרכים אתה מזדהה יותר? נמק את תשובתך.

2. לדעתך ,האם קיימת סתירה בין דברי **הרב קוק** על מקומם של האידאלים במדינת ישראל לבין המציאות במדינת ישראל כיום? הסבר את תשובתך.

3. אילו היית מתמנה למנהל בית ספר מהי האווירה החינוכית שהיית מנהיג בבית הספר, ומה הם חומרי הלמידה שהיית משתמש בהם? בסס את תשובתך על דברי הרב קוק בספרו "אורות הקודש".(בקשת ה"אני העצמי")

תחום דעת << מקרא בחינוך הממלכתי

1. קרא דברים כ' -10 18

א. כיצד בני ישראל מצווים לנהוג כלפי הערים הקרובות? מהו הנימוק להתנהגות זו? בסס את דבריך על הכתוב.

ב. איזה קושי מוסרי עולה מן היחס כלפי הערים הקרובות? הסבר את דבריך .

2. קרא ויקרא יט' 14,

לפניך קטע מפירוש ספרא לפסוק 14"ולפני עיוור לא תתן מכשול" לפנ יסומא (עיוור) בדבר... היה נוטל ממך עצה אל תתן לו עצה שאינה הוגנת לו..."

א. הסבר את האיסור "ולפני עיוור לא תיתן מכשול" על פי הפשט ועל פי הפירוש של ספרא.

ב. לדעתך, האם הגנה על חלשים בחברה היא התנהגות מוסרית המצופה מכל אדם או שהגנה על חלשים צריכה להיות מעוגנת בחוק? נמק את דבריך.

עולים חדשים

1. קרא מלכים א ג 1-14

על פי פסוקים אלה, ה' מעניק חסדים לשלמה. לדעתך, מהו החסד שיתרום במידה הרבה ביותר לשלמה בניהול הממלכה שלו? נמק את דעתך.

עולים אקסטרני ונבחני משנה

א. קרא רות ד' 10, -13 22

על פי החוק בדברים יז' 14-15, מה צריך להיות המוצא של מלך בישראל? האם מוצאו של דוד המלך תואם את הנדרש על פי החוק? בסס את דבריך על הכתובים .

ב. על אף המוצא המשפחתי- לאומי של רות היא הייתה האם של שושלת מלכי יהודה.

מהו הערך הבא לידי ביטוי במעמד שקיבלה רות? הסבר.

שאלון 1381 יחידות מוגברות

קרא קהלת ג' 1-17 ואת שירו של יהודה עמיחי "אדם בחייו"

א. על פי הקטע שלפניך המשורר יהודה עמיחי חולק על קהלת הנוגע להשקפת עולמו על חיי האדם. הסבר שני הבדלים בין השקפת העולם של קהלת להשקפת העולם של יהודה עמיחי.

ב. ציין איזו משתי השקפות העולם האלה עולה בקנה אחד עם השקפתך בנוגע לחיי האדם. נמק את עמדתך.

יחידות מוגברות אקסטרנים ונבחני משנה

קרא שמות ב 11-22

1. בפירושו לשמות ב כתב אבן עזרא:

"הלא תראה, כי הרג המצרי בעבור שהוא עושה חמס, והושיע בנות מדין מהרועים שהיו עושים חמס.."

א. לפי אבן עזרא, מה משותף לשני המקרים שהוא מציין בפירושו?

ב. לדעתך, האם ההתנהגות של משה בכל אחד מן המקרים האלה מתאימה למנהיג?

תחום דעת << תנ"ך חמ"ד

.1

רש"י לפס' ה':

"וירד ה' לראות - לא הוצרך לכך, אלא בא ללמד לדיינים שלא ירשיעו הנדון עד שיראו ויבינו".

(1) הסבר בלשונך מהו הקושי בפסוק זה?

(2) הסבר בלשונך את הערך שרש"י מדגיש בפירוש.

.2

רש"י לפס' ה': "בני אדם - ... בני אדם הראשון שכפר את הטובה [...] אף אלו כפרו בטובה למרוד במי שהשפיעם טובה ומילטם [הצילם] מן המבול".

(1) על פי רש"י, יש **מידה רעה** המשותפת לאדם הראשון ולבני דור הפלגה. מהי מידה זו?

(2) מהי **המידה הטובה** המנוגדת למידה הרעה שציינת בתת סעיף ג (1)?

תאר מקרה מן התנ"ך או מן החיים שבו באה לידי ביטוי אותה מידה טובה.

.3

(1) *"וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף הֲלוֹא אַחֶיךָ רֹעִים בִּשְׁכֶם לְכָה וְאֶשְׁלָחֲךָ אֲלֵיהֶם וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּנִי".*

(בראשית ל"ז, י"ג)

עיין בפירוש רלב"ג שלפניך לפרק ל"ז, פסוקים כ"א-כ"ד:

ראוי לאדם כשיראה רצון איש לעשות מעשה רע, ישנה את הרצון של אדם זה מעט־מעט. כי אם ישנה את הרצון הרע באופן מלא, לא ישמע אליו ויבצע את רצונו הרע. ולזה תראה, כי כשראה ראובן רצון אֶחָיו להרוג את יוסף, וראה שאם יאמר להם שיעזבוהו, לא ישמעו לו מרוב שנאתם אותו - הנה שינה את רצונם מעט־מעט, ואמר להם שלא ישפכו דם, אך ישליכו אותו בבור וימות מעצמו.

(מעובד על פי תועלות רלב"ג לפסוקים כ"א-כ"ד)

(1) כתוב בלשונך מהו המסר לחיי כל אדם שלמד רלב"ג מן הכתוב בפסוקים אלה.

(2) הסבר כיצד למד רלב"ג מסר זה מן הכתוב בפסוקים כ"א-כ"ד.

4. עיין בפסוקים שלפניך, וענה על השאלות שאחריהם:

"וַיַּעַשׂ מְנַשֶּׁה אֶת יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם לַעֲשׂוֹת רָע... וַיָּבֵא ה' עֲלֵיהֶם אֶת שָׂרֵי הַצָּבָא אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּלְכְּדוּ אֶת מְנַשֶּׁה בַּחֹחִים וַיַּאַסְרֻהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם וַיּוֹלִיכֻהוּ בָּבֶלָה. וּכְהָצֵר לוֹ חִלָּה אֶת פְּנֵי ה' אֱ-לֹהָיו וַיִּכָּנַע מְאֹד מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו. וַיִּתְפַּלֵּל אֵלָיו וַיֵּעָתֶר לוֹ וַיִּשְׁמַע תְּחִנָּתוֹ וַיְשִׁיבֵהוּ יְרוּשָׁלִַם לְמַלְכוּתוֹ וַיֵּדַע מְנַשֶּׁה כִּי ה' הוּא הָאֱ-לֹהִים ... וַיָּסַר אֶת אֱלֹהֵי הַנֵּכָר ... וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה לַעֲבוֹד אֶת ה' אֱ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל"

(**דברי הימים ב**, פרק ל"ג, פסוקים ט'-ט"ז).

(1) מה הוסיף הכתוב בדברי הימים ב על מה שסופר על מנשה במלכים ב, פרק כ"א, בנוגע להתנהגות של מנשה?

(2) מהו המסר שאפשר ללמוד מן ההתנהגות של מנשה המתוארת בפסוקים אלה מדברי הימים ב?

5. "בְּאַחַת יָדוֹ עֹשֶׂה בַּמְּלָאכָה וְאַחַת מַחֲזֶקֶת הַשֶּׁלַח"

(נחמיה פרק ד', פסוק י"א).

מצודת דוד: "מחזקת השלח - אוחזת החרב".

לפניך כרזה שהתפרסמה בארץ ישראל בשנת 1938. בתקופה זו הוקמו יישובים חדשים בארץ ישראל בשיטת "חומה ומגדל". באותה העת נאלצו התושבים היהודים להתמודד עם תקיפות של פורעים ערבים.

על פי הידוע לך **מנחמיה**, הסבר מה משותף לקשיים ולדרך ההתמודדות של **יושבי ארץ ישראל בימי שיבת ציון** ולקשיים ולדרך ההתמודדות של **אנשי היישוב העברי בתקופה שבה פורסמה הכרזה**. בתשובתך התייחס לפסוק המצוטט בכרזה.

(אין צורך בידע היסטורי מעבר למה שצוין בשאלה).

6. "פעמים שההיסטוריה היא הנותנת את הפירוש הנכון לכמה פסוקים בספר הספרים... לנגד עינינו הולכות ומתמלאות הבטחות הנצח של נביאי ישראל". (מתוך דבריו של הרב יצחק הלוי הרצוג, רבה הראשי הראשון של מדינת ישראל)

לפניך שלושה מקבצי תמונות מן ההיסטוריה של מדינת ישראל.

בחר **בשני** מקבצי תמונות והסבר בנוגע **לכל מקבץ תמונות** שבחרת כיצד באה בו לידי ביטוי **אחת** מנבואות ישעיהו שלמדת. בסס את דבריך על הכתוב.

(4 נקודות)

מקבץ תמונות 1

ריקודים ברחובות תל אביב בעקבות ההכרזה באו"ם
על הקמת מדינה יהודית בכ"ט בנובמבר 1947
(צילום: הנס פין)

ניצולי שואה על אניית מעפילים
בנמל חיפה, 1947

מקבץ תמונות 2

עולים חדשים מארצות הברית לאחר שנחתו
בנמל התעופה בן גוריון, 2014
(צילום: לשכת העיתונות הממשלתית)

עולים מתימן בדרכם למטוס, 1948
(צילום: קלוגר זולטן)

בול לציון העלייה ההמונית לישראל
בשנות החמישים

מקבץ תמונות 3

קידוח לשאיבת מי תהום בנגב
(מתוך אתר האינטרנט של חברת "מקורות")

הנחת צינורות למוביל המים הארצי

הדבר

שבועון פועלי ארץ ישראל

ישובי הנגב נגאלו מבדידותם

אחד־עשר ישובים חדשים ברום ובנגב

דבר היום

דיווח בעיתון על הקמת
נקודות יישוב חדשות בנגב

7. שבעים שנה למדינת ישראל (שאלת חובה)

א. בראשית ימי שיבת ציון התגשמו כמה מנבואות הגאולה, אולם נוצר פער בין הציפייה לגאולה השלמה ובין ההתגשמות החלקית שלה.

על פי **עזרא** פרקים א' - ג', ציין **שתי** דוגמאות לפער זה. (3 נקודות)

ב. "לנגד עינינו הולכות ומתמלאות הבטחות הנצח של נביאי ישראל"

(מתוך דבריו של הרב יצחק הלוי הרצוג בסוף שנת תש"ח).

כתוב חיבור קצר (באורך של שבע עד עשר שורות), ובחיבורך התייחס לשאלה באיזו מידה אפשר לראות במדינת ישראל את ההתגשמות של נבואות הגאולה היום, שבעים שנה אחרי הקמת המדינה.

בחיבורך התייחס לנבואות שהתגשמו וגם לנבואות שנראה שטרם התגשמו. בסס את דבריך על הכתוב בשלוש מן הנבואות האלה:

- **דברים** פרק ל', פסוקים א' - י'.
- **ירמיה** פרק ל"ב, פסוקים ל"ז - מ"ד.
- **יחזקאל** פרק ל"ז, פסוקים א' - י"ד.
- **יחזקאל** פרק ל"ז, פסוקים ט"ו - כ"ח.

מורשת האסלם

اشرح العلاقة بين الطهارة وصحّة الجسم.

הסבר את הקשר בין ההיטהרות לבריאות הגוף.

قدّم اثنين من اقتراحاتك للمحافظة على بيئةسليمة في مجتمعك.

הצבע על שתי הצעות שלך לשמירה על סביבה בריאה בקהילה שלך.

ما هو موفقك من الإمام الّذي يتناقض قوله معفعله؟ علّل

הבע את עמדתך כלפי האימאם אשר סותר את אמירתו עם מעשיו? הסבר במלים שלך

תחום דעת << תושבע"פ ממלכתי דתי

1. טובים השניים מן האחד

על פי המדרש, מטרונה אחת שידכה בין עבדיה לשפחותיה בעקבות שיחה עם ר' יוסי בן חלפתא.

א. מה היו התוצאות של השידוכים האלה?

ב. הסבר מה אפשר ללמוד ממדרש זה על הדרך ליצירת קשר בין בני זוג.

2. חובות ביחסי הורים וילדים

א. "חנוך לנער ע"פ דרכו". כתוב שתי הנחיות שנלמדו מפסוק זה בנוגע לחינוך נערים.

ב. כתוב דוגמא משלך ליישום של אחת מן ההנחיות שכתבת. (8 נקודות)

3. מצוות אהבת ישראל

א. "ואהבת לרעך כמוך"... אמר ר' עקיבא זה כלל גדול בתורה". הסבר מדוע מצווה זו היא כלל גדול בתורה.

ב. כתוב דוגמא משלך ליישום הציווי "לאהוב כל אחד מישראל אהבת נפש".

תחום דעת << תורה שבעל-פה ומשפט עברי (ממלכתי)

"משפט ויושר"

1. חברות ביטוח מציעות לבעלי מקצוע (כגון רופאים, חשמלאים, עורכי דין) ביטוח אחריות מקצועית למקרה שיתבעו אותם על גרימת נזק במהלך עבודתם.

א. על פי העיקרון העולה מסוגיה ב, מי זקוק לביטוח כזה ומי אינו זקוק לו? נמק את תשובתך.

ב. האם אתה מסכים עם עיקרון זה? הסבר את תשובתך.

2. שלומית אכלה חטיף שמצאה בכיתה. לאחר מכן היא התחרטה על מעשיה וביקשה לפצות את בעל החטיף.

שלומית שאלה בקול רם: "של מי היה החטיף?" שלוש מחברותיה לכיתה ענו ואמרו שהחטיף היה שלהן.

א. על פי הסוגיה "גזל מחמישה", מה שלומית צריכה לעשות? כתוב את שתי הדעות.

ב. עם איזו מן הדעות אתה מסכים? נמק את תשובתך.

"הורים וילדים"

3. קבוצת בוגרים של בתי ספר שלא לומדים בהם לימודי ליבה (כגון מתמטיקה ואנגלית) הגישה תביעת נזיקין נגד משרד החינוך. התובעים טענו כי היכולת שלהם להשתלב בשוק העבודה נפגעה משום שהם לא למדו לימודי ליבה. לטענתם משרד החינוך מאפשר לבתי הספר כאלה להימנע משילוב של לימודי ליבה בתוכנית הלימודים שלהם. הם תבעו מן המדינה (האחראית על משרד החינוך) פיצויים בסך ארבעה מיליון שקלים משום שלא יכלו להתפרנס והיו להם הוצאות בעבור השלמת בחינות הבגרות ובעבור מחייה. המדינה טענה כי האחריות למצבם של התובעים מוטלת על הוריהם, ודרשה כי תשלום הפיצויים יוטל על ההורים ולא עליה.

- לדעתך, מי אחראי להשכלת הילדים - ההורים או המדינה? נמק את תשובתך על בסיס מה שלמדת

4. דאמר רבי חנינא:

גדול מי שמצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה.

(תלמוד בבלי, מסכת קידושין, דף ל"א, ע"א)

א. דניאל קיבל פטור משירות צבאי מסיבות רפואיות, אך בכל זאת בחר להתנדב לצבא.

על פי רבי חנינא, מי גדול יותר - דניאל, או מי שהתגייס בגיוס חובה? נמק את תשובתך.

ב. לדעתך, מי גדול יותר - המצווה ועושה או מי שאינו מצווה ועושה? הסבר את תשובתך.

<< אגף א'

לפיתוח פדגוגי

חינוך גופני

פסיכולוגיה של הספורט

1. התנהגות הישגית בספורט מוסברת גם ע"י תהליך של עוררות פנימית המושפעת ממוטיבציה פנימית או ממוטיבציה חיצונית.

א. הסבר מהו ההבדל בין מוטיבציה חיצונית למוטיבציה פנימית.

ב. בחר בפעילות גופנית שבצעת במהלך השנה שחלפה וציין איזו מוטיבציה הניעה אותך לפעילות זו?

נמק את תשובתך.

2. א. רשום שני אפיונים של יחסים בין אישיים בין מאמן /מדריך ובין המודרכים ע"פ התיאוריה ההומניסטית של רוג'רס.

ב. תן דוגמא לכל אחד מהאפיונים שציינת ,מהמפגשים האישיים שלך עם המאמן / מדריך שלך או המורה לחינוך גופני שלך.

3. קיימות מספר טכניקות לטיפול בלחץ לפני תחרות: הרפיה גופנית, הרפיה דמיונית מחשבתית, משוב ביולוגי, אימון אוטוגני, אימון מנטאלי (הדמיה), חשיבה חיובית והיפנוזה.

א. בחר 2 אמצעים / טכניקות מהרשימה והסבר עליהם בקצרה?

ב. אם היית זקוק לטיפול בלחץ לפני תחרות או מבחן, באיזו טכניקה היית בוחר להשתמש?

נמק את בחירתך (מדוע לדעתך טכניקה זו מתאימה עבורך?) תוך התייחסות למאפיינים של סוג הטיפול שבחרת.

4. א. הסבר מהי החשיבות של הצבת מטרות יעילה בספורט.

ב. על פי רובסון (2001), הצבת מטרות יעילה בספורט מתבססת על חמישה צעדים.

ציין שלושה מן הצעדים האלה.

ג. הבא דוגמא אחת להצבת מטרה יעילה (על פי אחד מ"חמשת הצעדים") שהצבת או הייתה רוצה להציב לעצמך, בתחום הספורט והפעילות הגופנית.

הסבר כיצד הצבת מטרה זו יכולה לסייע בהגברת המוטיבציה שלך. (6 נקודות)

פיזיולוגיה של המאמץ

(שאלה 13 מתוך שאלון 41381 קיץ תשע"ז, סעיף ג' שאלת עמ"ר)

13. א. הסבר מהי "מחלת לב כלילית", וציין שלושה גורמים המעלים את הסיכון לחלות במחלת לב כלילית:
- גורם שאינו תלוי בהתנהגות האדם.
- גורם סיכון ראשוני התלוי בהתנהגות האדם.
- גורם סיכון משני ("שניוני") התלוי בהתנהגות האדם.

(6 נקודות)

ב. לפניך שלושה שינויים פיזיולוגיים המתרחשים בעקבות אימון:
- הגדלת נפח הפעימה של הלב.
- עלייה ביכולת המיצוי של החמצן על ידי שרירי השלד.
- הקטנת פרק זמן ההתאוששות לאחר מאמץ נתון.
- בחר בשניים מהם, והסבר כיצד הם ממחישים את תרומת הפעילות הגופני להפחתת גורמי הסיכון למחלות לב וכלי דם. (4 נקודות)

ג. איזו פעילות גופנית אתה מבצע או היית בוחר לבצע באופן קבוע, על מנת להפחית גורמי סיכון למחלות לב וכלי דם. בתשובתך התייחס לסוג הפעילות, העצימות, ומשך הזמן ונמק מדוע בחרת בפעילות זו. (4 נקודות)